

Natura 2000-handleplan 2022–2027

Tisvilde Hegn og Melby Overdrev

**Natura 2000-område nr. N135
Habitatområde H119**

Titel: Natura 2000-handleplan for Tisvilde Hegn og Melby Overdrev
Udgiver: Gribskov Kommune og Halsnæs Kommune
År: 2024
Forsidefoto: Udsigt over klitlavning ved Melby Overdrev. Fotograf: Miljøstyrelsen
Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur

Må citeres med kildeangivelse.

Gribskov
Kommune

Halsnæs
Kommune

Indhold

1. Resumé	4
2. Baggrund	6
2.1 Den lovgivningsmæssige ramme	6
2.2 Miljøvurdering af handleplanerne	7
3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode.....	8
3.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan	8
3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan	9
4. Behov for indsatser	10
5. Indsatser fordelt på aktør	11
6. Prioritering af den forventede indsats	12
7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse.....	13
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres planer for forvaltningsindsatser	14
Bilag 2: Kortbilag.....	15

1. Resumé

Handleplanen for N119 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2027. Natura 2000-området består af H119 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev.

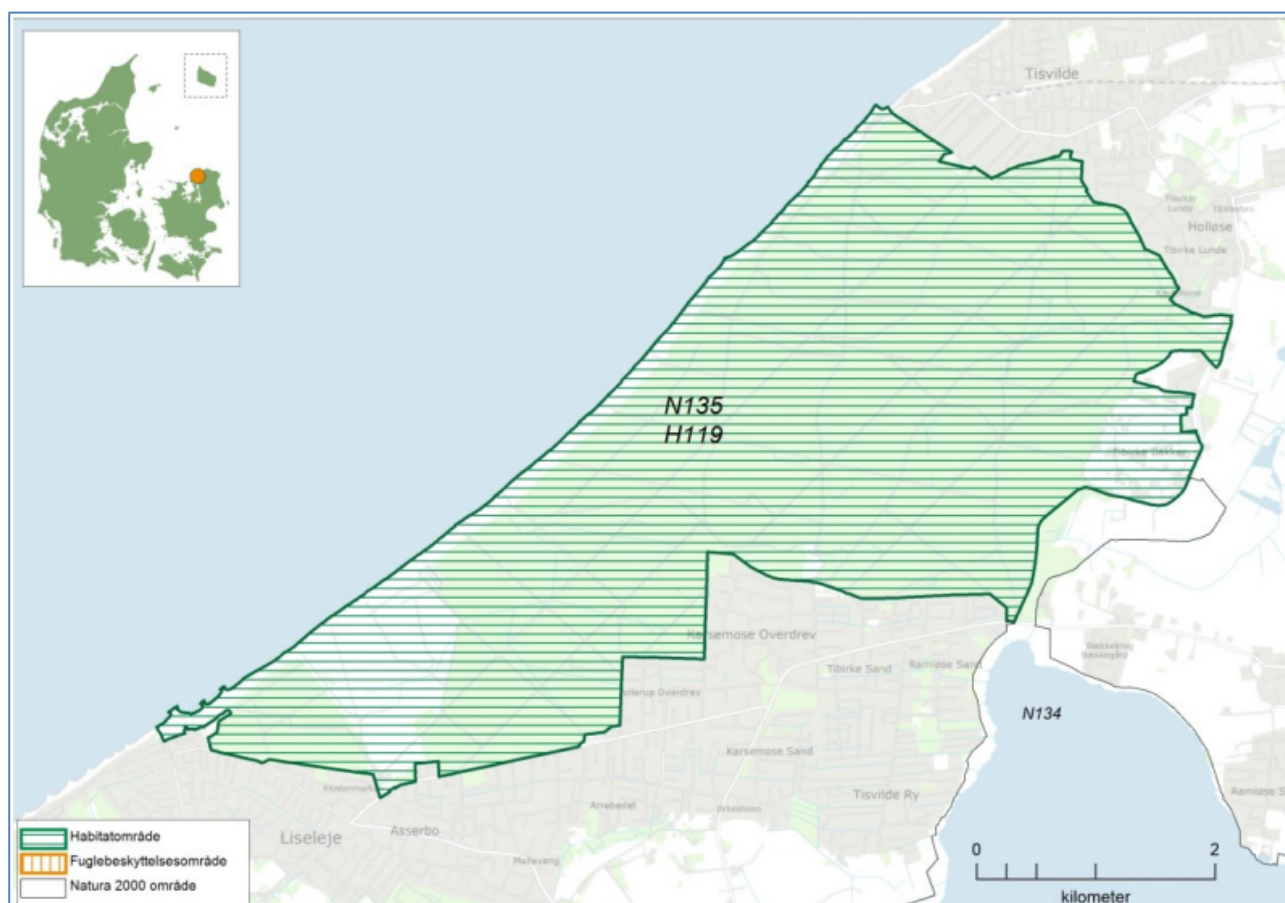
Det overordnede mål for området er beskrevet i afsnit 3.1 i Natura 2000-planen og de konkrete mål i afsnit 3.2. Generelt gælder for dette område, at den samlede forekomst af naturtyper og arters levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Målsætningerne konkretiseres i Natura 2000-planens afsnit 4.1 og 4.2 i form af nogle generelle og områdespecifikke retningslinjer for indsatsprogrammet.

Hovedformålet med indsatserne i perioden 2022-27 er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
3. Bekæmpe invasive arter

Indsatsen udføres både på offentlige og private arealer i området. Projekter på private lodsejeres arealer gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række understøttende tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen, samt midler til Life-projekter som medfinansieres af EU.

Figur 1. Kortet viser afgrænsningen af Natura 2000-område N135. Natura 2000-området består af habitatområde H119 (vandet grøn skravering).

2. Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 257 Natura 2000-områder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte Natura 2000-område og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2022–27. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

Ud fra Natura 2000-planerne er der udarbejdet Natura 2000-handleplaner for de enkelte Natura 2000-områder. Handleplanerne skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Gribskov Kommune og Halsnæs Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for N135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kommunens kystnære områder. Kommunerne er ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af 2027. Miljøstyrelsen er ansvarlig for at udarbejde en skovhandleplan for de skovbevoksede, fredskovspligtige Natura 2000-arealer, men der er ikke skovhabitatnatur i fredskovspligtige arealer for dette Natura 2000-område.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-området, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne planer for forvaltningsindsatser (eks. drifts- og plejeplaner). Der udarbejdes ikke handleplan for de offentlige lodsejeres arealer, hvor de selv udarbejder planer for forvaltningsindsatser, hvorfor data fra deres arealer ikke indgår i selve handleplanen, men kun fremgår af bilag 1. Naturstyrelsen ønsker selv at udarbejde plan for forvaltningsindsats for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1. Hvis der er behov for at tydeliggøre ansvarsfordelingen mellem aktører (heriblandt offentlige lodsejere med egne planer for forvaltningsindsatser), tydeliggøres dette i kapitel 5.

2.1 Den lovgivningsmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i:

- miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023)
- naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022)
- bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016)

Det er kommunalbestyrelsen, der er ansvarlig for at gennemføre Natura 2000-planen på de privatejede arealer. Offentlige lodsejere er ansvarlige for at gennemføre Natura 2000-planen på deres egne arealer.

Handleplanen skal ifølge lovgivningen indeholde nedenstående:

- En prioritering af myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som myndigheden vil tage for at gennemføre Natura 2000-handleplanen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljøstyrelsen og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-handleplanen er gennemført for den forudgående periode.

Handleplanen skal ikke omfatte offentligt ejede arealer, hvis der for disse arealer er udarbejdet/udarbejdes en plan for forvaltningsindsatsen, der er i overensstemmelse med de fastsatte mål for naturtilstanden i Natura 2000-planen. Der indsættes et resumé af de offentlige planer i handleplanens bilag.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

Handleplanen skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen og skal ikke indgå i Natura 2000-handleplanerne.

2.2 Miljøvurdering af handleplanerne

Natura 2000-handleplanerne er en type af planer, som kan være omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023) – herefter refereret til som miljøvurderingsloven.

Ved vurderingen af om en handleplan er omfattet af Miljøvurderingsloven ses på kriterierne i lovens § 8. Erfaringsmæssigt er der en del handleplaner, som ikke vil være omfattet af miljøvurderingsloven. Det afhænger dog i alle tilfælde af det konkrete indhold af handleplanen, og der skal derfor altid foretages en særskilt vurdering for hver plan.

Denne handleplan er blevet vurderet i forhold til, om den er omfattet af miljøvurderingsloven. Det er vurderet, at den ikke er omfattet af miljøvurderingsloven og der dermed ikke skal udarbejdes miljøvurdering af handleplanen.

Der er vurderet på, om handleplanen sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser, eller om den vurderes at kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, jfr. miljøvurderingslovens §8.

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser.

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen er undtaget fra habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og dermed fra vurdering efter miljøvurderingsloven, fordi planerne er "direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning" jfr. artikel 6, stk. 3, 1. pkt. Handleplanen anses som direkte forbundet med og nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning.

For samtlige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering (SMV). Natura 2000-planerne og de tilhørende miljøvurderinger kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000, tredje generation planer (2022-2027).

3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode

3.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanerne for anden planperiode har været gældende siden udgangen af 2017. Kommunerne har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-planen for planperioden 2016-2021.

Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Det er muligt at få et samlet overblik over tilskudskompenserede indsatser i Natura 2000-områderne i "Sammenfatning af Natura 2000-planerne 2022-2027" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1: Følgende indsatser er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler*.

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Gribskov Kommune	Græsning, og i mindre omfang høslæt, af lysåbne naturtyper (grå/grøn klit, klithede, enebærklit)		Ca. 17,1 ha realiseret
	Rydning af skovklit til fordel for lysåbne naturtyper (klit-naturtyper)		Op til ca. 4,7 ha realiseret
	Rydning af uønsket opvækst (primært gyvel, og i mindre omfang birk, bregner mv.) på lysåbne naturtyper (grå/grøn klit, klithede, enebærklit)		Ca. op til 12,1 ha realiseret

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

Tabel 2: Følgende indsatser er finansieret gennem landdistriktsmidler eller anden finansiering og gælder arealer, der ikke er skovbevoksede, fredskovspligtige arealer*.

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Gribskov Kommune	Tilskud til rydning og forberedelse til afgræsning af klithede, grågrøn klit og eneklit		Ca. 9 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

Det bemærkes, at arealet for indsats i ovenstående tabel 2 kan være overestimeret i forhold til den endelige indsats, idet der kan være givne tilsagn, der ikke er blevet udnyttet.

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Ud over de ovennævnte indsatser har myndighederne søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Gribskov Kommune har været i dialog med Foreningen af grundejere i Tibirke Bakker og private lodsejere om naturtypebevarende plejeindsatser på private lysåbne naturtyper ved græsning og rydning af uønsket opvækst.

- Gribskov Kommune har igangsat registrering af invasive arter, herunder kæmpe-bjørneklo, japansk pileurt og sildig gyldenris på private og kommunale arealer med henblik på opbygning af datagrundlag til brug for vurdering indsatsbehov, herunder i Natura 2000-områder.

3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanen skal ifølge bekendtgørelsen indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 og 12 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. Vurderingen, af hvorvidt handleplanerne er gennemført i den forudgående periode, er baseret på, om de planlagte indsatser fra sidste handleplan er opfyldt, eller der er udført tilsvarende tiltag.

Gribskov Kommune vurderer, at Natura 2000-handleplanen for N135 er gennemført i muligt omfang, hvor der har været lodsejervillighed, da der er gennemført græsning på flere mindre og større sammenhængende arealer med lysåbne naturtyper, og gennemført rydning af uønsket opvækst på flere arealer med klitnaturtyper. Kommunen har desuden været i dialog med relevante lodsejere med henblik på udførelse af naturtypebevarende plejeindsatser på private arealer.

Effekten af indsatserne bliver løbende vurderet i det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA), som overvåger vandmiljøets og naturens tilstand inden for de områder, der prioriteres i forhold til de politisk fastsatte økonomiske rammer.

Fåregræsning på klithede i Tibirke Bakker. Fotograf: Carsten O. Hansen (år 2017).

4. Behov for indsatser

Natura 2000-planen for N135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne).

På baggrund af Natura 2000-planen har kommunerne vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Handleplanmyndigheden skal forsøge at indgå frivillige aftaler med lodsejere om drift. Hvor dette ikke er muligt, skal myndigheden påbyde en bestemt drift, hvis det er nødvendigt for opnåelse af målene i Natura 2000-planen eller for at forhindre forringelse og forstyrrelse.

Natura 2000-området omfatter arealer i både Gribskov Kommune og Halsnæs Kommune. Det bemærkes, at Halsnæs Kommune ikke er handleplanmyndighed i forhold til denne handleplan for N135, da områdets Natura 2000-arealer i Halsnæs Kommune alle er ejet af Naturstyrelsen (offentlig lodsejer).

Offentlige lodsejere skal selv organisere gennemførelse af indsatser på egne arealer.

Tabel 3: Behov for indsatser for naturtyperne*

Forventede indsatser		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper	Gribskov Kommune			
	Fortsætte græsning på lysåbne naturtyper og undersøge muligheden for yderligere græsning (grå/grøn klit, klithede, enebærklit), herunder som bidrag til en grundlæggende indsats for hedearealer (klithede). Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.	17 ha	Op til 9 ha	Op til 26 ha
	Rydning af uønsket opvækst på lysåbne naturtyper (grå/grøn klit, klithede, enebærklit), herunder som bidrag til en grundlæggende indsats for hedearealer (klithede). Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.		Op til 8 ha	Op til 8 ha
	Undersøge muligheden for afbrænding mhp foryngelse af lyng. Indsatsen bidrager til en grundlæggende indsats for hedearealer (klithede). Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.		Op til 1 ha	Op til 1 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt	Skovnaturtypebevarende drift og pleje		-	-
	Urørt skov		-	-

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

** Rydning af invasive arter har ikke været en prioriteret indsats i første planperiode for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer, hvorfor det ikke er muligt at angive et areal for, hvor der er igangværende indsatser fra første planperiode (2010-21).

Der er ikke registreret forekomst af arter omfattet af udpegningsgrundlaget (grøn buxbaumia, stor vandsalamander, stor kærguldsmed) i Tibirke Bakker området. Da stor vandsalamander og stor kærguldsmed lever tilknyttet mere fugtige levesteder og søer/vandhuller, og grøn buxbaumia er tilknyttet skovhabitater, vurderes det næppe sandsynligt, at de findes på de tørre lysåbne naturtyper, der kendetegner Tibirke Bakker området. Gribskov Kommune har på den baggrund ikke planlagt særlige indsatser for arter på udpegningsgrundlaget.

Tabel 4: Behov for indsatser for arter udover indsatser for naturtyper på lysåbne naturtyper og skovnaturtyper uden fredskovspligt*

Forventede indsatser	Skøn over behov:		
	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Restaurering af vandhuller	-	-	-
Ny gravning af vandhuller	-	-	-
Egnede yngleområder for [art]	-	-	-
Sikring af egnede redetræer til [art]	-	-	-

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

5. Indsatser fordelt på aktør

Grundlæggende er ansvaret fordelt, så kommunerne er ansvarlig myndighed på alle arealer i kommunen undtagen de skovbevoksede fredskovspligtige arealer.

Miljøstyrelsen er ansvarlig myndighed for de skovbevoksede fredskovspligtige arealer. Det gælder dog, at kommunerne er ansvarlige for de arealer i fredskov, der er beskyttet efter §3 i naturbeskyttelsesloven.

Myndighederne er ansvarlige, jfr. ovenstående fordeling, for gennemførelse af handleplanen undtagen for offentlige arealer, hvor lodsejer selv er ansvarlig for at gennemføre handleplanen. De fleste indsatser er geografisk bestemt, hvorved den nævnte myndigheds- og arealdeling er gældende. Det er muligt at finde relevante Natura 2000-geodata i [MiljøGIS](#)¹. Endvidere kan overvågningsdata fra NOVANA-programmet tilgås via [Danmarks Miljøportal](#)² og i Natura 2000-basisanalyserne. Hver myndighed eller lodsejer er ligeledes ansvarlig for de arter på udpegningsgrundlaget, som ikke er geografisk fordelt på baggrund af overvågningsdata, inden for deres respektive myndighedsområde eller egne arealer.

Der kan være indsatser i Natura 2000-planens indsatsprogram, hvor der ikke er samme klare geografiske afgrænsning. I denne handleplan er der en naturlig ansvarsfordeling ud fra den geografiske afgrænsning, og dermed hvilken myndighed, der er ansvarlig for gennemførelse.

Nedenstående tabel 5 viser fordelingen af arealer/naturtyper, og hvem der er handleplanmyndighed.

Tabel 5: Fordeling af naturtypearealer på aktører

	Naturtype	Handleplan myndighed	Handleplan myndighed	Offentlige lodsejere, der planlægger selv
		Gribskov Kommune	Halsnæs Kommune	Naturstyrelsen ¹
Skovnaturtyper med fredskovspligt		-	-	Se bilag 1
Skovnaturtyper uden fredskovspligt		-	-	
Lysåbne naturtyper	Grå/grøn klit (2130) Klithede (2140) Skovklit (2180) Enebærklit (2250)	35 ha 17 ha 6 ha 1 ha	- - - -	

1. Data vil fremgå af Naturstyrelsens egne forvaltningsplaner for de offentligt ejede arealer. Resumé fremgår af Bilag 1.

Bilag 2 viser beliggenheden af Natura 2000-områdets naturtyper, som Gribskov Kommune er handleplanmyndighed for (Tibirke Bakker området), samt beliggenheden af statsejede arealer, som Naturstyrelsen udarbejder selvstændig forvaltningsplan for.

¹ <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>

² <https://www.miljoportal.dk/>

6. Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2022-2027 har især fokus på en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. Samtidig fastholdes en række indsatser, der er kendt fra de gældende planer.

Hovedformålene med indsatserne i tredje planperiode (2022-2027) er:

- 1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed**
 - 1.1. der er øget fokus på en mere naturnær forvaltning med fokus på at sikre sammenhæng i naturen og mere naturlige dynamikker i Natura 2000-områderne
 - 1.2. der arbejdes for at udvide arealet med urørt skov
 - 1.3. der er fokus på tiltag mod klimaforandringer og dermed områdernes robusthed over for pludselige hændelser
- 2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder hvilket bl.a. er i overensstemmelse med 'brandmandens lov' og EU's biodiversitetsstrategi 2030**
 - 2.1. fortsætte arbejdet med at sikre naturtilstanden f.eks. ved naturpleje på plejekrævende arealer
 - 2.2. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for og udlægge forstyrrelsesfrie zoner bl.a. til gavn for trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr
 - 2.3. fokus på indsatser, der gavner truede arter og fugle
 - 2.4. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for at regulere fiskeri i beskyttede områder
- 3. Bekæmpe invasive arter**
 - 3.1. fortsætte arbejdet med at bekæmpe invasive arter

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden er sket på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete indsatser (se kapitel 4). Den nedenstående prioritering afspejler således den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Gribskov Kommune:

- Vi vil tage initiativ til fortsat dialog med grundejerforeningen og private lodsejere om naturtypebevarende pleje i Tibirke Bakker.
- Vi vil prioritere at fremme naturtypebevarende pleje af lysåben natur i Tibirke Bakker ved græsning, som udgangspunkt hvor naturtilstanden er vurderet som moderat (III) eller ringe (IV).
- Vi vil foretage rydning af uønsket opvækst i Tibirke Bakker efter behov.
- Vi vil prioritere fortsat registrering af invasive arter med henblik på vurdering af indsatsbehov.

7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Gribskov Kommune og Halsnæs Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i nedenstående tabel 6, og i den forbindelse tager myndighederne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 6 viser myndighedernes plan for interessentinddragelse. Der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 6. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Myndighed
Drøfte handleplanen i Det Grønne Dialogforum	Kommunen afholder 4 årlige møder	Hele Planperioden	Gribskov
Dialog med relevante lodsejere, grundejerforeninger, landboforeninger mv.	Dialog om: 1) Hegning og rydning for at sikre lysåbne naturtyper 2) Sikring af skovnatur 3) Græsningstryk og plejemetoder (græsning, afbrænding, afskrælning mv.)	Hele planperioden	Gribskov
Samarbejde med fagspecialister	Efter behov etableres sparringsgrupper med fagspecialister med relevant viden om arter og/eller naturtyper i Natura 2000-området, med særlig fokus på rigkær. Ekspertundersøgelser iværksættes efter behov.	Hele planperioden	Gribskov
LDP-midler	Efter behov kontaktes relevante lodsejere, grundejerforeninger og landboforeninger mv. om mulighed for at søge tilskud til finansiering af naturpleje.	Hele planperioden	Gribskov
Samarbejde med DN om konkrete naturplejeindsatser	Fortsat samarbejde med DN om konkrete initiativer, herunder slåning af areal med edderkoppeurt i Tibirke Bakker.	1 gang årligt i hele planperioden	Gribskov
Kommunens Naturindsatsplan	Kommunen vil arbejde for at motivere og engagere interesserede borger og lodsejere i aktiv naturpleje inden for Natura 2000-området.	Hele planperioden	Gribskov

¹ Dette varetages for nuværende af Dansk Skovforening.

Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunerne vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres planer for forvaltningsindsatser

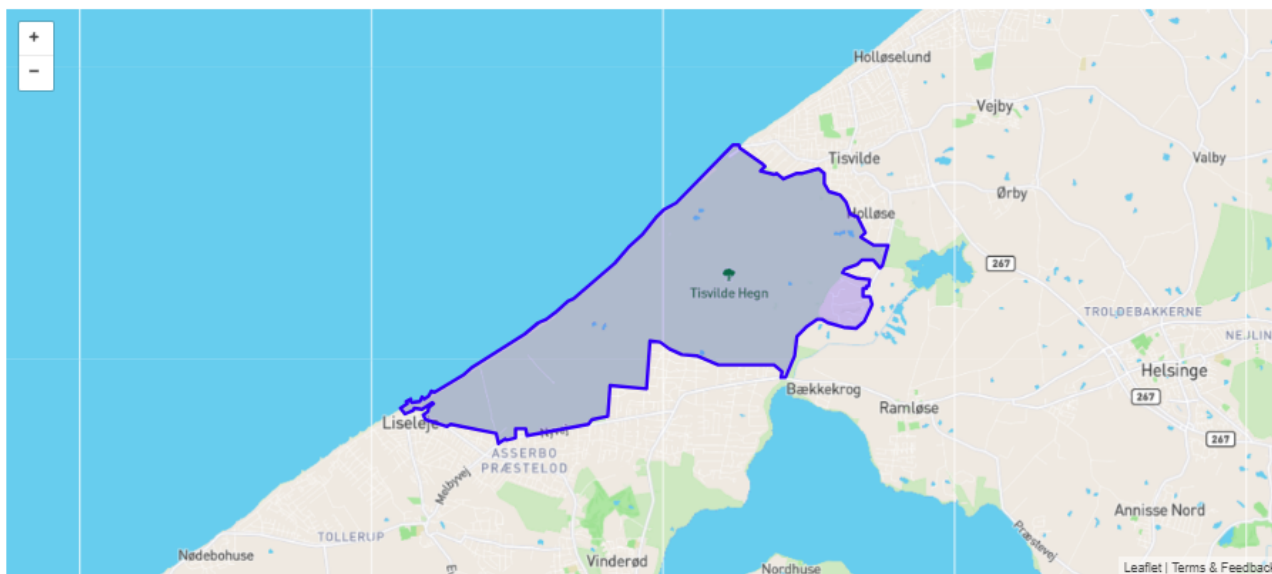
Sammenfatning af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev

Det er muligt at finde den samlede plan for forvaltningsindsats på Naturstyrelsens hjemmeside: <https://naturstyrelsen.dk/drift-og-pleje/natura-2000-plejeplaner/>. Plejeplanen omfatter foruden denne sammenfatning en kortudstilling af de planlagte indsatser. I kortudstillingen er det muligt at finde information om de planlagte indsatser for de enkelte kortlagte naturtyper samt arter.

Naturstyrelsen har, jf. §5 i BEK nr 944 af 27/06/2016 og §15 i BEK nr 946 af 27/06/2016, som offentlig grundejer besluttet selv at udarbejde plejeplaner for Naturstyrelsens arealer indenfor N2000 området i overensstemmelse med [Natura 2000-planen](#) for området.

Beskrivelse af området

Natura2000-område N135 har et areal på 2071 ha. Bortset fra Tibirke Bakker er langt det meste af området statsejet og forvaltes af Naturstyrelsen, i alt ca. 1990 ha. Skovene i habitatområdet er udpeget som urørt skov. Området er særligt udpeget på grundlag af væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130), klithede (2140), klitlavning (2190), skovklit (2180), søbred med småurter (3130), bøg på mor (9110) og stilkegekrat (9190) samt stor kærguldsmed og stor vandsalamander. Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte en række typer af klitter og skov på flyvesand. Især skovbevokset klit, klithede og grå/grøn klit udgør store dele af arealet, hvor de lysåbne klittyper især er særpræget på Melby Overdrev og Tibirke Bakker. Store dele af området er tilplantet med plantager, hvor skovfyr er et dominerende træ. Særlig udbredt er skovbevokset klit, der arealmæssigt udgør mere end 5 % af naturtypen i den kontinentale biogeografiske region i Danmark. Af andre skovtyper er stilkege-krat og bøg på mor udbredt. Hvor bunden er fugtig og sandlaget tyndt findes primært skovbevokset tørvemose og kun små arealer med klitlavning, tidvis våd eng, kildevæld og rigkær. Natura 2000-området er også udpeget for at beskytte en række arter som stor kærguldsmed, stor vandsalamander og mosset grøn buxbaumia, hvor sidstnævnte er fundet mange steder i Tisvilde Hegn. Natura 2000-området omfatter Tisvilde Hegn, Tibirke Bakker, Asserbo Plantage, Liseleje Plantage og Melby Overdrev. Området ligger direkte ud til Kattegat med en kyststrækning på 8 km mellem Liseleje og Tisvildeleje. De tidligere lysåbne overdrev og hedearealer prægede området helt frem i 1700-tallet, hvorefter området blev tilplantet til dæmpning af den opståede sandfygning. Inden for området findes flere større og mindre fredede arealer, der tilsammen omfatter ca. 215 ha, hvor de væsentligste fredninger er Melby Overdrev i den vestlige del og Tibirke Bakker i den østlige del. Formålet med fredning af Melby Overdrev er netop at sikre den lyngklædte flade, mens formålet for Tibirke Bakker er at sikre det lyngklædte, bakkede landskab. Melby Overdrev, der er et ca. 130 ha stort klitområde ovenpå tidligere havbund, blev gennem en lang årrække benyttet af forsvaret til skydeøvelser.

Tabel A: Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området

Skovnaturtyper	Areal [ha]
91D0 - Skovbevokset tørvemose	14.7
91E0 - Elle- og Askeskove	0.4
2180 - Skovklit	210.9
9110 - Bøg på mor	68.8
9130 - Bøg på muld	17.9
9160 - Ege-blandskov	9.0
9190 - Stilk-egekrat	69.0

Lysåbne naturtyper	Areal [ha]
2110 - Forklit	1.0
2120 - Hvid klit	26.2
2130 - Grå/grøn klit	65.2
2140 - Klithede	114.4
2160 - Havtornklit	0.4
2190 - Klitlavning	7.5
2250 - Enebærklit	0.5
3130 - Søbred med småurter	0.9
3140 - Kransnålalge-sø	0.5
3150 - Næringsrig sø	1.3
3160 - Brunvandet sø	0.7
6410 - Tidvis våd eng	0.6
7220 - Kildevæld	0.1
7230 - Riggær	0.1

Arter på udpegningsgrundlaget fremgår ikke af ovenstående tabel. Der henvises derimod til N2000 planen for området.

Planlagte indsatser

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsatser for naturtyperne på udpegningsgrundlaget. Indsatserne er beskrevet i nedenstående tabeller og suppleret med forklarende tekst.

I tabellerne skelnes mellem "Eksisterende indsats" og "Ny indsats". "Eksisterende indsats" anvendes, hvor den pågældende indsats allerede er omfattet af den eksisterende arealforvaltning, eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at indsatsen vil blive gennemført i plejeplanperioden. "Ny indsats" omfatter de indsatser, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2022 - 2027.

Tabel B: Planlagte indsatser for naturtyperne på Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området

Indsatser - Skovnaturtyper (planperiode 2022-2033)	Eksisterende indsats [ha]	Ny indsats [ha]	Samlet behov for indsats [ha]
Aktiv lukning af dræn og grøfter	0.9		0.9
Bekæmpelse af andre problem- og uønskede arter	4.7		4.7
Bekæmpelse af invasive arter	0.7		0.7
Græsningsskov	20.0		20.0
Urørt skov	48.6		48.6
Urørt skov med naturgenopretningsaktivitet	340.0		340.0

Indsatser - Lysåbne naturtyper (planperiode 2022-2027)	Eksisterende indsats [ha]	Ny indsats [ha]	Samlet behov for indsats [ha]
Afbrænding	23.4	1.0	24.4
Bekæmpelse af invasive arter	36.2	5.0	41.2
Græsning	39.6		39.6
Hegning	29.1	3.9	33.0
Restaurering af vandhuller/søer		< 0.1	< 0.1
Rydning af bevoksning	12.1	7.4	19.6
Rydning af opvækst	2.4	53.1	55.5
Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	7.8	0.1	7.9

Ovenstående tabel udstiller Naturstyrelsens planlagte indsatser i planperioden. Indsatserne er planlagt med ophæng i målsætninger og retningslinjer fra den overordnede N2000 plan, som rækker ud over den enkelte planperiode, mens indsatserne forventes udmøntet indenfor planperioden.

I Natura 2000-planerne er der samlet set et større fokus på mere naturlige processer. En målsætning i Natura 2000-plejeplanen er derfor sikring af naturlig dynamik og variation. En indsats under denne målsætning er naturgenopretning mhp. urørt skov. Dele af området er udpeget som urørt skov. Områder udlagt til urørt skov med en forudgående naturgenopretning forvaltes med et mål om at sikre de bedst mulige rammer for en selvstående og selvforvaltende natur, hvor det er naturlig dynamik og naturlige processer, der skaber de

rette forhold og levesteder for skovnaturen, og hvor biodiversiteten fremmes og understøttes. Generelt sigtes der efter at opnå en tilstand, hvor der er mindst muligt behov for aktiv naturforvaltning. Dog vil opsyn med og vedligehold af hegninger med store græssende pattedyr kræve løbende vedligehold, ligesom det f.eks. kan blive nødvendigt at bekæmpe invasive arter, sikre vedvarighed i mængden af dødt ved, sikre tilgængelighed for skovens brugere, samt pleje f.eks. fortidsminder og Natura 2000-habitatnaturtyper. Naturgenopretningsperioden, med f.eks. udtag af ikke-hjemmehørende træer, genopretning af naturlig hydrologi og skovgræsning, vil typisk være op til 6 år og 25 år fra den konkrete forvaltningsplans start i hhv. løvskove og nåletræsplantager. Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget løbende pleje med henblik på opretholdelse af naturtyperne. Plejen vil ske i form af afbrænding, græsning, mekanisk pleje, rydning af opvækst samt bekæmpelse af invasive arter. Mange steder vokser bagklitten til med rynket rose samt bjergfyr, pil og bævreasp, som breder sig fra skoven. Rynket rose bekæmpes i planperioden i naturtyperne hvid klit, grå/grøn klit og havtornklit. Der er et øget fokus på bekæmpelse af glansbladet hæg både på de lysåbne arealer samt i skoven. Der foretages pleje i form af græsning og rydning af bevoksninger på lysåbne arealer. På Melby Overdrev forynges lyngen ved årlige afbrændinger i mosaikker. Bevoksninger af bjergfyr i området søges begrænset ligeledes ved afbrænding. Derudover fjernes der opvækst af træer og buske på Melby Overdrev for, at opretholde den lysåbne natur. Dette sker bl.a. i et samarbejde med DN og lokale frivillige. Andre steder i området er der græsning eksempelvis ved Harehøj og Hjortebjerg, og arealerne fremstår i dag velafgræssede. Enebærdalen, strøget langs Gærdevej m.fl. holdes lysåbene ved slæt, for at fjerne næringsstoffer fra områderne. Området omkring Bøllejungen plejes med mekanisk slåning og optrækning af uønskede buske og træer. I området plejes der desuden for udviklingen af enebærkrat, som her er ganske markant. En række af de oprindelige brandbælter vedligeholdes på en måde, så der til stadighed fremkommer områder med varmt sand (sandmarker), hvilket er gavnligt for arter som trives her fx myreløve samt de rødlistede sommerfugle spættet bredpande og gråbåndet bredpande. Det er erfaringen, at indvandringen af bævreasp på hedebladen ikke kan begrænses med græsning alene, og der planlægges derfor forsøg med supplerende mekanisk behandling, hvor bævreaspen er under indvandring.

Tabel C: Udvikling mod ny kortlagt naturtype

Der planlægges ikke for udvikling af nye naturtyper i indeværende planperiode. Derfor vises Tabel C ikke.

Tabel D: Planlagte indsatser for arter, udover indsatser for naturtyper på lysåbne naturtyper og skovnaturtyper på Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for arterne, der fremgår af tabel D.

Habitatområde: nr. 119 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev

Art	Planlagte indsatser	Eksisterende indsats	Ny indsats
Stor vandsalamander	Sikring af levesteder i øvrigt		Ja

Som hovedregel vil arter på udpegningsgrundlaget tilgodeses af plejetiltag for naturtyperne i artens leveområde eller potentielle leveområde. Derudover planlægges der en særlig indsats for stor vandsalamander, hvor der vil blive fjernet træer og buske omkring udvalgte vandhuller i moderat tilstand.

Opsummering

Den samlede indsats for naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer forventes hermed at understøtte de i Natura 2000-planen fastsatte mål for naturtilstanden.

Redegørelse for indsatsen i den forgangne plejeplansperiode

For de lysåbne naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget omhandler denne redegørelse planperioden 2016-2021. For skovnaturtyper perioden 2010-2021.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over planlagte og gennemførte aktiviteter på Naturstyrelsens arealer inden for Natura 2000-område N135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev

Tabel E: Status for gennemførelse af aktiviteter for seneste planperiode fordelt på naturtyper og arter

Skovnaturtyper (planperiode 2010-2021)	Indsats	Areal [ha]
2180 - Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter	Rydning af bevoksning	2.1
2180 - Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter	Urørt skov	4.1
2180 - Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter	Bevarelse af 3-5 store træer pr. ha til henfald	6.9
2180 - Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter	Rydning af opvækst	2.1
9110 - Bøgeskove på morbund uden kristtorn	Bevarelse af 3-5 store træer pr. ha til henfald	12.0
9998 - Skovbevoksede tørvemoser	Urørt skov	13.2
9998 - Skovbevoksede tørvemoser	Ophør med vedligeholdelse af afvanding	37.0

Lysåbne naturtype (planperiode 2016-2021)	Indsats	Areal [ha]
2120 - Hvid klit	Bekæmpelse af invasive arter	0.7
2130 - Grå/grøn klit	Slåning - dvs. uden fjernelse af det afslåede	3.5
2130 - Grå/grøn klit	Græsning	6.6
2130 - Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	0.4
2140 - Klithede	Slåning - dvs. uden fjernelse af det afslåede	1.7
2140 - Klithede	Rydning af bevoksning	4.2
2140 - Klithede	Slæt - dvs. med fjernelse af det afslåede	1.0
2140 - Klithede	Afbrænding	13.4
2140 - Klithede	Rydning af opvækst	53.3
2140 - Klithede	Hegning	0.7
2140 - Klithede	Græsning	9.0

Lysåbne naturtype (planperiode 2016-2021)	Indsats	Areal [ha]
2140 - Klithede	Bekæmpelse af invasive arter	3.1
2160 - Havtornklit	Rydning af opvækst	0.0
2160 - Havtornklit	Bekæmpelse af invasive arter	< 0.1
2190 - Klitlavning	Rydning af bevoksning	< 0.1
2190 - Klitlavning	Slæt - dvs. med fjernelse af det afslåede	0.1
2190 - Klitlavning	Afbrænding	1.0
2190 - Klitlavning	Rydning af opvækst	1.6
2190 - Klitlavning	Hegning	0.7
2190 - Klitlavning	Græsning	0.7

Tabel F: Oversigt over ikke-planlagte indsatser, der er gennemført, og som gavner arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget

Skovnaturtyper (planperiode 2010-2021)	Indsats	Areal [ha]
2180 - Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter	Urørt skov	76.9
9110 - Bøgeskove på morbund uden kristtorn	Urørt skov	58.9
9130 - Bøgeskove på muldbund	Urørt skov	20.7
9160 - Egeskove på mere eller mindre rig, ofte vandlidende jordbund	Urørt skov	4.2
9190 - Stillekegskove og krat på mager sur bund	Urørt skov	65.7
9998 - Skovbevoksede tørvemoser	Urørt skov	20.0

Tabel G: Oversigt over indsatser der ikke er gennemført

Lysåbne naturtype (planperiode 2016-2021)	Indsats	Areal [ha]
7220 - Kildevæld	Hegning	< 0.1

Der er tale om mindre arealer med kortlagt kildevæld omkring Harrehøje beliggende centralt i Tisvilde Hegn. Arealerne er ikke inkluderet i græsning/hegning som planlagt, da det er vurderet, at græsning vil skade naturtypen. Dels vil de græssende husdyr søge deres føde omkring kildevæld i tørre somre, og det er samtidig vurderet, at tråd og overgræsning vil kunne skade naturtypen.

Opsummering

Med baggrund i ovenstående redegørelse for indsatser i den forgangne planperiode kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte aktiviteter overvejende er gennemført for Naturstyrelsens arealer. Udover de planlagte indsatser er yderligere ikke-planlagte indsatser gennemført jf. tabel F. Samlet har disse indsatser bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Miljøvurderingsloven, habitatdirektivet og plejeplanen

For samtlige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering (SMV). Natura 2000-planerne og de tilhørende miljøvurderinger kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000, tredje generation planer (2022-2027).

Natura 2000-plejeplanerne er en type af planer, som kan være omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023) – herefter refereret til som miljøvurderingsloven.

Ved vurderingen af om en plejeplan er omfattet af miljøvurderingsloven ses på kriterierne i lovens § 8. Erfaringsmæssigt er der en del plejeplaner, som ikke vil være omfattet af miljøvurderingsloven. Det afhænger dog i alle tilfælde af det konkrete indhold af plejeplanen, og der skal derfor altid foretages en særskilt vurdering for hver plan.

Denne plejeplan er blevet vurderet i forhold til, om den er omfattet af miljøvurderingsloven. Det er vurderet, om plejeplanen fastsætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser, eller om den vurderes at kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt jfr. miljøvurderingslovens § 8. Det er Naturstyrelsens vurdering, at plejeplanen ikke fastsætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser til projekter omfattet af lovens bilag 1 eller 2 og dermed ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

Denne plejeplan for Natura 2000-område 135 Tisvilde Hegn og Melby Overdrev omfatter indsatserne beskrevet i afsnittet planlagte indsatser. De planlagte indsatser forventes gennemført med det formål at understøtte bevaringsmålsætningerne for hhv. arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget.

I denne plejeplan planlægges der ikke gennemført aktiviteter med henblik på at udvikle naturtyper på bekostning af andre naturtyper.

Det er Naturstyrelsens vurdering, at plejeplanen er undtaget fra habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og dermed fra vurdering efter miljøvurderingsloven, fordi planerne er "direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning" jfr. artikel 6, stk. 3, 1. pkt. Plejeplanen anses således som direkte forbundet med og nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning.

Bilag 2: Kortbilag

Nedenstående kort viser beliggenheden af Natura 2000-områdets kortlagte lysåbne naturtyper, skovnaturtyper og søer < 5ha. Kortet viser desuden beliggenheden af fredskovspligtige arealer, der omfatter alle de offentligt ejede arealer (Naturstyrelsen) i Natura 2000-området, hvor Naturstyrelsen er handleplanmyndighed. Tibirke Bakker-området er ejet af private lodsejere. Her er Gribskov Kommune handleplanmyndighed.

